

* Застава " налази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. за четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот. За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне, а за стран. земље годишње 6 круна 50 пот. Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваквих ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22. Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Наше класичне гимназије.
(Предлог за реформу нашег просветног рада).
— За омладину написао Др Д. К. —

II.

Главни кривац је нашем рђавом при вредном стању гимназија. У почетку је она била само спрема за свештенички, правнички и научењачки позив, предшкола свеучилишту, но данас је она услед разних узрока постала на жалост тако рећи грађанског школом т. ј. школом, која већини наше младежи треба да даде опће образовање. Уједно је она постала оруђем сталешке борбе за напредак, јер данас се може и син најсиромашнијег пролетарца, ако има дара и воље, прогладовати кроз гимназију доћи на универзу и постати попом, адвокатом, чиновником, професором и т. д., једном речи доћи до већег положаја, него да је остао радником. Отуда и она манија баш код нижег и сиромашнијег сталеша, да дају децу у гимназију, јер се надају да ће тако лакше доћи до средњег положаја него привредним радом. И ако је такав рачун добар за појединце, рђав је за цео народ, јер је гимназија по својој организацији још увек оно, што је била у почетку т. ј. спрема за универзу. Апсолвирана гимназијалац је изгубио подобиности за сваки други позив осим за универзитет. Он никад више неће бити радник нити привредник (произвођач). Он, који је осам година радио на свом образовању, потпуно је неспособан за практичан живот. Његов мозак претрпан са латинским грчким, разним апстракцијама, граматичким формулама, именима, годинама и са сваковрним другим бесплодним општроумностима, изгубио је разумевање за стварност и сваки поглед за животну борбу, што је пак за трговца, подузача и привредника неопходно потребно. И тако он не зна ништа друго, него тражити идеал у „сигурној платици“.

Овакав дакле просветни рад значи раопшати народну снагу и богатство. Јер гим

назија гута наше најбоље синове. Сваке године је све већа гомила, која јури у гимназију, а гимназије се хоће још нове да дижу. Недавно је то предлагано у „Србобрану“ за горњу крајину. Куда пак то води, кад се наша најспособнија и највољнија деца систематски удаљују од привредног, плодног рада, да тако рећи учину у привредно неиздашним позивима? Зар пољопривреда, трговина, индустрија и равна друга подухећа не требају способних људи? А код нас се на жалост на то дају махом мање способна деца, која нису за школу. То је, држим, узрок нашој мизерној народној економији, дакле нашој сиротињи и ненапретку. Гимназије са старом (класичном) наставном основом у данашње време управо убогаљују народни подмладак и кобне су за народ, који нема и школованих привредника. Шта дакле да мисли човек о оном људима, који напредак виде у том, ако имамо доста госпде и платежника? Та шта је један престојник, адвокат или професор према једном правом трговцу, подузачу или индустријалцу, који дрмају са светском пијацом, који располажу можда са хиљадама вредних руку! Колико више вреде ови за народно добро! Ако у маси меримо, шта вреди шака платеника према хиљадама способних радника, који беже у Америку, да другом стичу богатство, кад овде немају посла, јер наши најбољи синови, место да дижу привредна подухећа, штудирају гимназију и иду у госпду.

Народ највећма цени оне људе, који му у извесном времену чине најбоље услуге. Некад је то био војник, који је чувао мир и бранио од непријатеља. За њим је дошао чиновник, који је верном и вештом руком постепено обрнуо стару феудалну државу у модерну државу рада. Но и његово је прошло. Данас највише вреди најбогатији народ, а у њему највише вреде они људи, који отварају изворе овом богатству, који организују, управљају, који дакле стварају привредна добра. Данас је

за нас најважније привредно питање, а решење привредног питања као што је познато, зависи од решења школског питања.

Сигурна плата без обзира, да ли је шта учинио или не, повишица, која иде са годинама службе опет без обзира, да ли је шта учинио или не, пензија и донекле још и угледан положај господина јесте оно, чиме се задовољава већина наших људи, који су најбоље године провели по школама. То је последица нашег класичног школовања. То значи страх од борбе и непоуздање у себе. То сви и нехотице признајемо, зато је и [соколска идеја као спасоносна нашла свуда одиива, а данашњој чиновничкој јерархији и најлепше способности остану неплодне, јер њен стереотипни дух и шаблон убија сваку вољу и енергију за рад. Јер код хиљаду којекаквих обзира и протекција, које данас владају, и поред гомиле глупих претпостављених није ти могуће доћи до места, где би тај дар и воља могла шта учинити.

Све ово ће бити довољан равлог за реформу нашег образованог рада. Класична гимназија је скроз неподобна за опћу грађанску школу. У најбољем случају је она научењачка школа, школа за ону грдну мањину, која је вољна свој живот посветити апстрактним [теоретским штудијама. Нећемо расправљати, да ли је то права школа за правнике или би и за ту струку боље пристајали људи, који из рођеног искуства познају народне потребе, мисли и осећање, људи, који су и сами водили животну борбу. Још је сумњивије, да ли је гимназија школа за будуће медицинаре, којима је потребнија развијена подобност гледања, слушања и проматрања него подобност стицања апстрактног знања, за велику масу народну гимназија је потпуно неподесна, јер за њу пристаје само таква настава и образовање, које ствара чврсте и вљане раднике. Част и поштење опћем образовању и апстрактном знању, али то је само за светац, за сваки дан је пак рад.

ПОДЛИСТАК.

НАШЕ ПЕВАЧКЕ ШКОЛЕ.

Душан Шапбек, Панчево.

I.

Пет деценија и нешто више прошло је од оно доба, од кад смо ми Срби увели хармонично корско певање. Педесет и више година гајимо ми нотално певање, и данас смо већ доста разгранали певачке дружине, и у њима певачке школе, у којима певачи уче и раде на усавршавању корског певања.

Па какав смо ми резултат показали после толиког времена? И какав нам се напредак види? О томе говорити, требало би мноштво примера изнети, да се помоћу њих оцрта и карактерише мизерно и жалосно стање наших певачких школа; односно рада у њима.

Исидор Бајић професор музике у Новом Саду писао је и говорио у новије доба, много о реформисању наших певачких школа; његова књига „Теорија правилног нотног певања“, то је једна драгоценост ствар за свакога певача, без које ни један српски певач не би смео да буде ако је прави и одани члан, било које певачке дружине. Та му је књига, да рекнем „певачко Оче наше“. Па колико је комада таквих књига ушло међу наше певаче? То би нам г. Бајић најбоље умео казати!

Ја хоћу само да споменем туђинце. На пример Немце. Истина је, да су они много већи народ него ми Срби, али је карактери-

стично колико они полажу на оно, за чим се заузму Херман Волф учитељ музике у Хамбургу написао је књигу „Elementar Gesang-lehre“, која је одмах растурена у 300 000 примерака. А колико тек разноврсних књига има за ту струку? И свака је добро примљена, и јако растурена. Каква разлика између нас и Немаца!

Наша музичка литература тако је малена и слаба, да би ја чак смео рећи: да је ми још у правом смислу и немамо. А од куда ће и да је буде, кад се свако ратосиља одмах у почетку! Сви наши музичари, који су се до сада бавили музичком литературом разочарали су се одмах на првом кораку. А и издавачи се клопе тога. Сензационе књиге, романи, пикантерије то су ствари за нас, за нашу омладину; нашто је њима музичка књига?

Боже мој, зар није доста што он један пут и два пут недељно долази у певачку школу, „да се бадава дере!“

Хоћете ли и веће жртве од једног младог човека, који осим певачке школе зна и за кафану, билијар, Цигане и кеца?

У нашим певачким школама почињало се — душе ваља и са теористичким учењем. По рецепту и начину који су препоручивали већи и практичнији хороваће и музичари. Али све је било кратког века. Тек што се та мисао роди — већ је наш српски немар и угуши. Како је невад било у Великој Кјавинди, Вршцу и Панчеву? Да невад; али данас ничег нема! Једино Београд енергично и избиљно ради на теористичком образовању певача. Ту

Стева Мокрањец заслужује свако признање.

Могуће је да има још у којима српским местима певачких школа, у којима се правилно ради — у којима се наиме теорија учи; али ја сумњам. Осим гимназијских и више-заводских корова ја сумњам да се где год још баве теоријом. Г. Исидор Бајић је добро приметио у његовом невад излазећем „Српском Музичком Листу“, да се чак ни у нашим вишим заводима (н. пр. препарандијама) не учи теорија систематски и правилно. А то је вероватно. Јер то се види код већине наших данашњих учитеља.

Код наших певачких дружина већина певача нема ни појма о музици, о ноти и правилу шта је песма и како је ваља певати. Већина воли да пева, одушевљава се — онако; не зна ни сама прави узрок томе! Неки чине то што вољу да су у друштву, што вољу забаве и т. д.

Али прави смисао, прави задатак и циљ српског певача тај је код велике већине неразвијен, и она га ни мало не појми.

Да би то престало; да би се једном и код нас Срба све то на боље окренуло, неопходно нужна је реформа код наших певачких школа, где се учење, у сасвим другом и новом правцу мора започети; како би и ми Срби већ једном достигли и равни били певачима других народности, који су због наше учмалости и немарности бољи од нас.

Мало је таквих, који су баш за гимназију подобни. То су махом људи, који путују кроз садашњост, са лицем окренути прошлости, људи, који хоће да постану историчари, филозофи, филозофи и апстрактни математичари. Једна гимназија би дакле била довољна за читаву једну велику провинцију. За све остале би требале другачије средње школе; такве, које више негују проматрање и сваћање мисли. Така би школа прикладнија била и за правнике и за медицинаре. Па и ове реалистичке школе требале би да буду отворене само за оне, који збиља имају воље и способности за тежи умни рад. За све пак остале довољне су привредне и стручне школе. Као компензација пак, потребна су јавна популарна предавања и јавне библиотеке.

За све друштвене реформе потребна је пре свега агитација. Али како?

Ништа није толико допринело манији за гимназијом и високом школом, као релативно висок друштвени положај господи платџвика. Та они су данас једини уз аристократе, официре и можда још хохштаплере (велике варалице), који су способни за „боље друштво“.

Овде дакле ваља почети. Народу треба улити разумевања за величанство привредног рада. Данас је право херојско доба, доба велике индустрије и светског промета, доба у ком се величина духа најбоље показала. Па зар хероји, који су све то створили и стварају, нису за „боље друштво“? Или боље рећи: Зар ови полажу на то још какву вредност, да ли су за то „боље друштво“? Иронија! Овако је недавно говорио професор Ерлих.

Није истина, да и наш народ мора претрпети све оно, што је који напреднији народ преживео, да дође до истог степена. Не морамо ми бити потезани од напреднијих, на конопцу увек једнако дугом. Сва свим је и код нас сазрело време за овака питања и дорастао је већ довољан број омладине, да заступа овака начела према нашој остарини, која није толико осетљива за модерну борбу. Зато је и ово реч омладине.

„Браник“ и Стеријина прослава *)

Вршац, 26. септембра.

Новосадски „Браник“ донео је од свога извештача (—н—) опис Стеријине прославе у Вршцу. Дописнику мора да је криво, што је ова велика културна светковина испала у сваком погледу сјајно, па кад није могао ништа да забави самом програмом, а он се дочепао неких ситуација и неистава, да би се могао очешати о приређиваче. Ваљда му се не свиди, — или му нису довољно кадили! Да није имало довољно смисла износити такве ствари на јавност доказивањем. То ће пак уједно бити доказ пакости господина дописника —н—.

Дописник —н— вели, да епископ Зиејановић и велики жупан Милан пл. Зака нису дошли на банкет за то, што нису позвати. То не стоји. Како епископ, тако и велики жупан позвати су на целокупну прославу, дакле и на банкет. За то има доказа. На тај позив они су се и одазвали и учествовали у прослави до банкета, велики жупан и на првој представи. Не знамо, зашто нису дошли на банкет, али да су позвати то је истина. Велики жупан је поручио преко градског начелника, дра Режухе, да ће учествовати у прослави и дао је прибележити и карту за банкет. Смешно би било да је приређивачки одбор делао по рецепту дописника —н—. Онда би морао поменути господу да позове посебно на прву представу, посебно у цркву, посебно у свечану седницу, па посебно на освећење спомен-плоче — и посебно на гробље, па на банкет и на другу представу. Приређивачки одбор дакле није требао друго да ради, него да иде 7 пута епископу и 7 пута великом жупану! Као што се види, дописник —н— врло је промућуран.

Али он је пронашао и друге мане. Приређивачи нису довољно пажње обраћали

гостима вели он. И то не стоји. Приређивачи су чинили своју дужност колико год су могли. Но треба рачунати, да су и они људи, и да их је онај огроман посао морао уморити. Најзад нису могли стићи ни на сто страна. Да је дописник —н— не пристрасни човек, он би све те околности увео у обзир, па не би нападао приређиваче и тако да им захвали на великом послу. Зна се, да при таким великим скуповинама не може потпуно да се сваки задовољи, а не сме се по томе ценити гостољубље. Није било прославе где није било у том погледу замарке, али то се суди не пристрасно, као што су разумни гости сви и учинили. Само је дописник „Браника“ морао да буде изузетак. Ко долази на културну светковину, тај у првом реду мора да гледа главну ствар а не свој лични komoditet.

Не стоји ни то, да су пријављени гости морали и стан платити. Приређивачки је одбор за све пријављене госте нашао станове. Један део гостију смештен је у приватним кућама, други у хотелима. Приређивачки је одбор платио све станове у хотелима, па и за оне госте, који су се пријавили пред саму прославу. Могуће, да је гостионичар од кога и наплатио собу, но то није учинио са знањем приређивачког одбора. Ако има таквих, нека се пријаве приређивачком одбору, који ће извидети и изравнати ствар. Ако је дописник „Браника“ знао такав случај, требао је да пријави одбору, а не да износи на јавност и да тако жигоси гостољубље вршачких Срба. То није ни право ни часно. Да је такав случај пријављен одбору, па да је одбор ипак оставио дотичног да плати, онда би дописник —н— имао права и јавно да говори о том. Овако је показао своју пакост, као што је и његов друг налазио задовољства, да пред браћом из Србије оговара Вршчане.

Дописник —н— замера, што нису гости добили бесплатно улазнице за банкет и представе. А је ли приређивачки одбор сбећао, да ће дати гостима бесплатно улазнице?! Напред је објављено, да се то плаћа. Изузетак су били само суделачи у представама. Да је учињено тако, онда за Стеријин споменик не би ништа остало. Па онда је тешко било одредити: да ли сви странци или званични изасланици да добију бесплатан улазак? Изасланици просветних установа, завода и друштава могли су много лакше да плате улазнице, јер су добили не само трошак за подвоз, него и дневнице од тела, која су их послала, а ту је дакле предвиђен био и трошак за банкет, као што је и дописник —н— био. Па зар њима да је тешко било платити?! Или су зар за то добили дневнице, да их заштеде?! Више би оправдано било, кад би бесплатне улазнице добили гости, који су о свом руху и круху дошли, но они то нису ни захтевали, јер знају, да је за прославу и тако било доста трошка. Они знају, да је чист приход намењен за споменик, а не да се сав по троши на јело и пиће. Само дописнику —н— је жао, што није могао од дневнице још шта да заштеди. Он отворено вели у „Бранику“ да је требало потрошити што више за говбу, а за споменик што остане!

Жалосно је, што се о свему томе мора расправљати јавно, али нападнути се морају бранити од подвала и неистина, а није истина ни то, да гости нису испраћени. Највећи део гостију отишао је већ рано у јутру, а тада је така навала била, да за Вршчане није било ни места у колима, те су приређивачи морали остати у вароши и ту се опростити са гостима. Који су касније отишли, ти су сви испраћени до железничке станице, изузев оне, који нису пријавили свој одлазак. Позивамо се на Београђане и друге.

Доказали смо, да се дописник —н— служио неистинама и да се само из пакости бацио блатом на приређиваче. Нека дакле јавно мњење суди о таквом поступку. Но „Браник“ је из пера неког ☉ донео још једну неистину, коју морамо исправити. У својој партизанској заслеђености вели ☉, да Србија не би узела учешћа у Стеријиној прослави, да није било г. Стојана Новаковића. То је учинио само да би мо-

гао напасти радикале у Србији и овде. Истини за љубав морамо јавно констативати, да се београдско краљевско позориште одаввало позиву приређивачког одбора уз дозволу надлежног министра просвете још 10 априла о г. И нови министар просвете г. Андра Николић одобрио је то, те послао и свог нарочитог изасланика на прославу. У том послу није г. Новаковић имао учешћа јер није то спадало у његов делокруг. Новаковић и не уписује себи у заслугу, оно, што није радио а нема сумње, да је он као председник академије много учинио за сјај ове прославе. Сваком своје — па мирна Бачка. Чланкописац ☉ не треба пак да пише и тарди оно, што му није познато и да у својој мржњи према радикалима од белог прави црно.

Нови Сад, 30. септембра

„Браникова“ мудрост. У оном мору од грдњи и клевета, које налазимо у „Бранику“, има ипак неког плана. Кад је „Браник“ дознао, да ће на 40 годишњици „Заставиној“ бити реч о подизању Милетићевог споменика, он је брже боље изгрдио радикале, што то није до сад учињено, и ако су баш либерали смели ту ствар кад је први пут покренута. Тим је „Браник“ хтео да стече „заслугу“ како је он то покренуо. Коста Брадаровић изабран је од варошког представништва да иде на Ракоцијеву прославу. „Браник“ зна, да он не може отићи, али је надао ужасну дреку, да би после могао казати: Гле то је наша заслуга. Рђаво, врло рђаво и дешператно мора да стоје „Браникове“ ствари, кад је спао на такву „мудрост“. Зашто је „Браник“ тако јако дешператан, то ће се показати, ако се не варамо, 12. о. м Штаму знамо? Сам је тражио и — биће му.

Нови Сад, 30. септембра

Мађари и 40-годишња прослава „Заставина“. Изјава новосадске мађарске независне странке није ућуткала „Полгара“. Он и даље грди Мађаре који су учествовали на прослави и отворено пише, да се Србима не сме осигурати њихов народни живот ни у оквиру угарског устава — „Пешти Хирлап“ је оћутао, а други мађарски листови налазе за потребно да не кажу — ништа. Ми ћемо од недеље проговорити опширније о народносном питању, а у вези са новијим догађајима.

Нови Сад, 30. септембра.

Државни прорачун за 1907. годину.

Јуче је у угарском сабору министар-председник Векерле поднео као министар финансија прорачун за 1907. годину.

Редовни издаци износеће 48 милијона круна више но ове године. На заједничке трошкове треба 2 милијона више, на пензије 2⁶ милијона више, на државне дугове треба 1 милијон камата више, на министарство унутрашњих дела 7⁶ милијона више, на министарство финансија 4⁶ милијона више, на министарство трговине 18 милијона више, на министарство привреде 3 милијона више, на министарство просвете 5 милијона више, на домобранско министарство 1⁶ милијона круна више.

И издаци и примања за год. 1907. износеће 1.262 милијона круна. Сувишак би требао бити 20.322 круне. Министар Векерле тешио је сабор, да има много прелазних издатака тек за ову годину, а да се сталне потребе подигле само са 20 милијона круна. Но да би се покрили они огромни издаци за 1907. год, министар је израчунао, да ће бити и редовних прихода 55 милијона круна више. Велико је питање: хоће ли пореза, потрошарина и друго донети онолико, колико је министар прорачунао. Изгледа да и он сам сумња у то, јер, вели, морају се тражити нови извори и ако је обећао да неће ситне, мале људе још јаче порезати.

Министар Векерле истиче, да су ови садањи издаци потребни за развитак државе и да се не може без њих. Но нека је и тако, из тога још не излази, да се за те потребне повећане издатке мора тражити нових покрића. Треба збрисати оно што је пре уведено, а непотребно је било.

*) На нарочиту молбу једног члана одбора за Стеријину прославу доносимо овај одговор а, штета је освртати се на сваку стеницу.

Дабогме да то не иде одједаред, јер ту треба изменити многе законе.

Министар је споменуо да ће кроз месец дана поднети сабору предлог о реформи порезе. Његова главна начела су ова: 1.) Они који имају толико мало прихода, да једва живе ти да не плаћају порезе. 2.) Малим поседницима да се снизи пореза на земљу. Па који су дошли у нижу класу (то су већином спахије) ти да се подигну у разред који је праведан. 4.) увешће прогресивну порезу, а не на земљу. Из овог излази, да се само тим начином порезе неће покрити нови издатци. Дефицит зија да нас прогута. Иако се не изведу што пре корените реформе, а нарочито, ако останемо у оваком економном одношају према Аустрији као до сад, онда нам неће помоћи никакав министар финансија

Политички преглед.

Трговински рат између Аустро-Угарске и Србије. Из Београда јављају да се млађе радикално крило сложило са политиком данашње српске владе у ствари трговинског рата. Међутим националисте којих има 17 (то су либерали који су променули обрुकано име, али задржали су ћуд) спремају се да нападну у тој ствари владу. Сигурно стоје на оном становишту које је заступао др. Полит у „Н. Сл. Преси“ — Разуме се, да ће се либерали обрукати и то ће бити све.

Раздор у Сплету. „Обзор“ доноси ову вест: „Пригодом посјете дра Богдана Медаковића дошло је у Сплету до неугодног инцидента. На банкет у почаст председнику хрватског сабора није била пована група, којој стоји на челу др. Смолака, те тако није банкету присуствовао једини политички клуб у Сплету. „Слобода“ зато оштро напада приређиваче банкета. „Наше Јединство“ доноси пак вијест, да ће се демократска странка у Далмацији, коју заступа „Слобода“ сложити са радикалним крилом српске демократске странке, те да је у ту сврху дошао у Сплет из Шибеника на договор др. Н. Суботић“.

Лист „Слобода“, који излази у Сплету, пише о тој ствари ово: „Ми не знамо, кога имамо сматрати одговорним за увреду, која нам се хтјела нанети, али знамо, да смо били дужни реагирати. Наша је странка приправна (и доказала је), да жртве са своје стране и с највећим самопријегором подупиरे револуционарну политику „хрватске странке“ — али да би се она дала још беззажњено и вриједити, то већ не би било људски, него анђeosки. За то, док нам се не да долична задовољштина, ми отклањајмо сваку кооперацију с „хрватском странком“, а да ли ће то „хрватској странци“ бити индиферентно, могла би можда показати скоро будућност. Ради опће народне ствари, ипак желимо, да до тога не дође, али ако би ипак дошло, за све евентуалне последице чинимо одговорним „хрватску странку“, дотично њезино вођство у Сплету.“

Вести из места и са стране.

Удружење „Слога“ у Новом Саду.

Удружење бивших ученика, ученица и пријатеља српске велике гимназије новосадске „Слога“, одржало је своју главну скупштину у недељу 24 септембра (7. октобра) у свечаној дворани гимназијској у 11 сати пре подне. По извештају управног одбора удружење има 903 члана: 96 оснивача, 333 редовна и 474 помагача. Овим бројем ни из далека се нису испуниле наде оснивача овога удружења, а није награђен ни труд управног одбора око скупљања чланова. Одбор је позвао на уписивање у чланство све црквене општине и корпорације наше и замолио је до 200 угледних људи у народу нашем да као повереници скупљају чланове. Од 647 општина, на које се обратио одбор, уписало се тек 18 за чланове, многе корпорације се нису уписале, хиљадама бивших ученика не сматрају за дужност да буду чланови онога удружења, које хоће да материјално осигура завод, из кога су они или на више науке или у живот ушли, а колико тек хиљада чланова народа има, који би без икакве жртве могли бити чланови овога удружења са 2 круне годишње. Глав-

на скупштина је решила, да се управни одбор поново обрати са молбом и на црквене општине и на остале корпорације у народу као и на бивше ученике српске новосадске гимназије и да замоли нове поверенике да скупљају чланове удружења. Скупштина је са признањем и захвалношћу примила извештај, да су неки бивши ученици новосадске гимназије под водством Милана Матића правника, Славка Шећерова и Ђорђа Дејановића свршених гимназиста, приредили прошлог школског одмора концерте по неким местима нашим и да су од тих концерата послали „Слози“ 304-86 К. Одбор ће им и писмену захвалу послати и замолиће их, да истом љубављу и даље попомогну родољубиви смар удружења.

По извештају књиговодства и благајне до сада је утекло у благајну удружења 96.955 К. а потрошено је 608-90 К. те по томе сада има у благајни 9050-65 К. а то је смештено на припод у овдашње српске новчане заводе: Задругу за међусобно помагње и штедњу, централни завод, српску штедионицу, трговачко удружење и учитељску задругу.

Скупштина је узела на знање и одобрила трошак за списак чланова удружења, који је штампан у 2000 примерака и разаслан члановима а разаслаће се и нечлановима многим, не били их то потсетило на заборављену дужност.

За председника је поново изабран једногласно: Стеван Симоновић, за заменика му: Васа Пушић; за чланове одбора из Новог Сада: Гавра Пећков, др. Сама А. Ђурић, Јован Живојновић, др. Лаза Марковић, Владислав Јанкулов, Лаза К. Манојловић, Ђока Милић, Александар Михајловић, Стеван Милованов, др. Миладин Свињарев, Александар Јурговић и Михаило Миловановић; за чланове одбора са стране су изабрани: др. Милан Поповић из Старог Бечеја; Никола Петровић из Старе Пазуве, Милан Секулић и Будимпеште, Ђорђе Коњовић из Мола, Стеван С. Илић из Сомбора, Златоје Поповић, из Вите, Душан Поповић из Руме, др. Коста Младеновић из Н. Градишке, др. Миленко Марковић и Пакраца, др. Арсен Вадан из Кључа, Миловој Савачки из Сентомаша, др. Милоје Милојевић из Паланке; за рачунопрегледаче: Влада пл. Стратимиронић, Андрија М. Матић и Душан Матић а за заменике им. др. Веселин Висаковић и Јован Мургуловић.

Не ваља муниција.

Читамо у „Трговинском Гласнику“: — Приликом вежба, на којој су били резервисти, било је гађања бојевим метцима, који су набављени раније у Аустро-Угарској, и могло се утврдити, да најмање 10 од 100 метака не пале. Чујемо, да је министарство војно о овом извештено. Валежио ову вест, да би свако могао видети, како ми не можемо бити сигурни, ако би се наоружали код Аустро-Угарске.

Нова земљорадничка задруга.

У Вагањаци, у жупанији сремској, основаше ово дана врли Срби (њих 14 за први почетак) себи своју српску земљорадничку задругу.

У управном одбору задруганом су следећи: Живан Стржињивук, уједно председник задруге; Ђока Војновић, уједно заменик председника; затим Лазар Гркинић, Живан Олачић и Лазар Костаћ. Пословођа је Милован Гркинић.

Још један успех.

Тамо иза Темшвара, на крајњој тачци Српства, населили су од давних давнина неких 5 села Срби из Црне Горе (по чему се и прозвала, сва та места заједно Банатска Црнагора), који су се у мору туђинштина с дана у дан све више и више губали.

Али отада се српско задругарство кренуло на продрло и међу тамошње заузимљиве свештенике, калуђере, учитеље и т. д., те се и у тама местима српске земљорадничке задруге основале и Срби се почели у њих и око њих окупљати и прибирати — отада су се Срби и онде у свему, па и у својој српској свести, знатно кренули. А сад је ово дана закупио наш Савез Српских Земљорадничких Задруга за све тамошње задруге један снахилук (у тамешком Петровомселу) од 1300 јутара земље, па ће од сад и онде ако богда све још и боље живнути, још јаче одскочити, још више снаге и полета добити.

Босански муслимани против Штадлера.

Јављају из Ваљалукe, да се у Босни међу муслиманима купе потписи за један меморандум, који ће се поднети цару Фрањи Јосифу, тражећи да им uklони Штадлера из Босне. Босанска влада и Штадлерови агенти спречавају купљење потписа, но то ни најмање неће утицати на муслимане, који су већ покупили преко 500 потписа.

Извоз жита и воћа из Србије.

По званичним податцима царинске управе, укупан извоз воћа и свих врста жита у међувремену од 16. фебруара до 20. септембра ове године био

је, и то: воћа 11.904.873 кгр., а жита 88.797.814 кгр. Воћа је извозено највише у Аустро-Угарску: 7.706.289 кгр., а у Немачку 3.218.935; остатак долази на друге државе. Жита пак извезено је: у Белгију 45.377.682 кгр.; у Немачку 21.953.584 кгр.; у Аустро-Угарску 11.245.098 кгр.; у Румунију 7.357.301 кгр.; у Италију 1.110.097 кгр., а остале мање количине у друге државе.

Један пропасти гроф.

Мађарски гроф Роберт Кеглевић ово дана објавио је по бечким листовима, да ће скоро поћи на пут пешке и то из Беча преко Баварске, Немачке, Француске, Италије, Турске, Румуније, Бугарске и Србије пак ће онда поново да се врати у Беч. Кеглевић је материјално сасвим пропао. Он држи, да ће се на овом путу моћи издржавати од продавања „анзихтскарата“ и фотографских снимака с пута.

Исправак.

У 182. броју јутарње „Заставе“ у говору дра Калмара треба да стоји на другом ступцу треба да стоји Стојаковић, место Стојачковић.

Брзојави „Застави“.

Стягли 30. септембра.

Верификован посланик.

Будимпешта. Трећа саборска судска комисија оверовала је коначно мандат белоцрванског посланика Пеше, јер закон у том случају не разумева да кандидат несме имати као судија ванредни судски делокруг у срезу где се бира, него закон мисли да несме имати редовни судски делокруг.

Стање у Русији.

Москва. Удружен московски и петроградски средишни одбор саопштава резолуцију по којој савез остаје на становишту манифеста од 30. октобра.

Москва. Варошки савет закључио је у бурној седници да не поздравља енглеску депутацију, јер би то повредило национални осећај.

Неспоразум.

Беч. Тешкоће око изборне реформе нису отклонене. И Чеси и Немци остају на свом становишту у погледу већине од $\frac{2}{3}$ гласова.

Бомбе у цркви.

Тифлис. У две јерменске цркве у Сунни бацили 23 бомбе. У другим црквама напли 17 бомба. Многи свештеници затворени.

Пљачка.

Ростов. Дућан фирме Фридберг напали су и поплачкали. Гомила је хтела да линчује 6 ухваћених лопова, но полиција је спречила.

Позив на претплату.

1. октобра 1906. године отварамо нову претплату на четврту четврт.

„Застава“ излази два пут дневно, а стаје као и до сад на три месеца 7 круна за све оне, који желе, да им се „Застава“ дневно један пут поштом шаље. — За оне, који желе, да им се лист шаље два пут дневно поштом, стаје 8 круна 75 потура.

За Нови Сад стаје „Застава“, кад се двапут дневно шаље лист кући 8 круна на три месеца.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народна и радикалне странке и молимо све пријатеље листа да нас у овом послу помогну.

Обраћамо нарочито пажњу на „Заставине“ бројеве од петка, вечерњи и јутарњи број уједно. Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним наукама и т. д. Ти се бројеви удепавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје 4 круне годишње а на три месеца 1 круна.

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом.

По решењу управе, лист се ником не сме давати на вересију.

У Новом Саду, септембра 1906.

Уредништво и администрација
„ЗАСТАВА“.

Т р г о в и н а.

НОВИ САД, 25. септ. 1906. године.
 Пшеница прве квалитете 13 к. 40 п. до 14 к. 60 п.
 Пшеница нова — к. — п. до — к. — п.
 Пшеница средња 13 к. — п. до 13 к. 20 пот.
 Пшеница лакша 12 к. 40 п. до 12 к. 60 пот.
 Наполица нова 10 кр. 60 п. до 11 кр. 20 пот.
 Јечам 11 круна — пот. до 11 кр. 40 пот.
 Зоб нова 12 кр. 40 пот. до 12 кр. 60 пот.
 Бужуруз у зрну п. 12 кр. 40 п. до 12 кр. 60 п.
 Бужуруз у клину в. — кр. — п. до — кр. — пот.
 Маст 132 кр. — пот. до — кр. — пот.
 Сланина 132 кр. — пот. до — кр. — пот.
 Сланина паљена 132 кр. — п. до — кр. — г.
 Свињи уговорени тешки 90 до 94 пот.
 Свињи средњи . . . 86 до 88 . . .
 Свињи лаки . . . 80 до 84 . . .

живе мере.

Теоди 116 п. до 120 пот. по кили
 Јагањци — к. до — к. по пару
 Овци 32 кр. до 48 кр. по кили

Књижевни оглас

◆◆◆◆ НОВЕ МУЗИКАЛИЈЕ. ◆◆◆◆

Сад су баш изашле из штампе две најлепше и најпотпуније

„ЗБИРКЕ МУЗИКАЛИЈА“.

1. Албум 138 српских народних песама за гласовир. — Цена 5 круна.

Албум 100 најновијих игара за гласовир. — Цена 5 круна.

2. Ко пошаље новац у напред, добиће исте о нашем трошку.

ДВОРСКА КЊИЖАРА

Мите Стајића

у Београду.

1298 8-15

Тешко да ће бити

ако у опште није искључена могућност наћи тако средство за децу, које би исто тако сигурно дејство било, као Скотова емулзија, која доноси младоме организму нову снагу и потпомаже у негодности око развијања. Уједно је Скотова емулзија тако укусна, тако лако сварљива и тако чисто и невинно, средство, да никад никакве болове не проузрокује и увек само најбољи успех показала. Скотова емулзија је куд и камо боља од обичног рибајег сејтина из јетара.

Рибар с великим ослићем (Dorsch) знак је гаранције за прави Скотов постанак.

Кад се позовете на ове новине и пошаљете 75 потура у поштанским маркама, послаће вам уз плаћену поштарину боцу на пробу.

Dr. Emil Budai, „Stadtapotheke“

Budapest, IV. Váci-utca 34/50.

Једна боца на пробу уз плаћену поштарину.
 Цена оригиналној боци К 250.
 1227 1-5 Добија се у свима апотекама

Добра домаћина брине се само за добро своје породице!

**Катрајнер Кнајпова
сладна кава.**

Приређена по начину Катрајнерову угодно прија, корисно утиче на здравље и јестина је, пружа дакле неопцењену добит сваком домаћинку!

Треба нарочито напоменути при куповању име Катрајнер и вахтевати само праве омоте са заштитним знаком Пале Кнајпа.

HANDLUNGS COMMIS

20—24 Jahre alt, welcher der ungarischen, deutschen und serbischen Sprache mächtig ist, in Spezerei-, Mode- und Kurzwaaren-Brache versirt ist, kann sofort bei der firma Récsel Miksa in Bács Kula, angestellt werden, wo selbst ein junges Commis wie auch ein Lehrjunge aufgenommen wird. 1381 1-1

ЗАВИДЉИВЕ ЖЕНСКЕ не одају другој да је најбоље и најпоузданије улепшавајуће средство Балашево краставчево млеко, које и најосетљивијој кожи није штетно — Због своје изврсности на грађено је на изложби у Паризу и Бечу са златним медаљама. — Неопходно потребан артикел за тоалету за балове, променаду и позориште, али поглавито за штићује лице од ветра и сунца. — Једна флаша 2 круне. — Добија се у апотеци. Поштом разашиле **C. BALASSA, apothek, Budapest Erzsébetfalva.** Добија се у Новом Саду, у апотеци Сигмунда Лукача. 190 2-4

22184 szám. — Kig. 1906.

Árverési hirdetés.

Ujvidék szab. kir. város a Klisza feletti városi szántóföldeket, a helyszínén f. évi október hó 17 én és következő napjain, hat egy másután következő évre nyilvános szóbeli árverésen haszonbérbe óhajtván adni, ezt ezenel közhírré adja.

Ujvidék szab. kir. városi tanácsa, 1906. évi október hó 12 én.

Szalay Lajos s. k.,
kir. tanácsos, polgármester.

1382 1-1

Настава из књиговодства.

Моје занимањ у Петроварадину, даје ми довољно времена, да се и у Новом Саду могу примити неколико лекција. Испити се могу по жељи у Бечу положити, а моја награда, тек после положеног испита са добрим успехом, има ми се тамо положити. Станујем у Новом Саду, Арапу utcza 11.

J. Моган 1377 1-5

сопственик петроварадинске концесонарне трговачке школе.

ГВОЖЂАРСКА ТРГОВИНА

Жиколајевић и Антоновић

У ПАНЧЕВУ

потребује помоћника, који говори српски, пеначки, мађарски и румунски. Ступити може одма. 1384 1-3

Заштитна марка „Ленгер“
Liniment. Capsici comp.
 — замена за —
Anker-Pain-Expeller
 је старо опробано кућено средство, које се већ од преко 37 година као поуздан лек против костобоље, реуме и назеба употребљава.

Опомена. Због подражавања, која мање вреде, треба при куповању бити пажљив и узимати само оригиналне флаше у кутијама са заштитном марком „Ленгер“ и фирмом „Richter“ — Са ценом од 80 потура, 1 кр. 40 пот. и 2 круне може се у свима апотекама добити. — Главно стовариште код: Јосифа пл. Тереза, апотекара у Вудимпешта. 1265 1 40

Dr. Richters Apotheke
 zum „Goldenen Löwen“ in Prag
 Elisabethstrasse № 5. neu.

— Разашиле се дневно. —

После дужег покушаја је парником апотекару **P. BOYER, (Boulevard, Strassburg 12.)**

пошао за руком, да пронађе тако практично и признато средство, којим када се само једаред коса истрља, а она се у сасвим природне коврце, укврља, тако да те природне коврцасте локне (кречане), груграсте, одрже се заковржане 10—14 дана. Доказана је истина, да бреновање косе, кров најкраће време косу сасвим упр.ласти, а уз то је још скопчано са толико труда, да многе женске радије се одрекну бреновања, пре но што би своју косу упропалили, или дневно сате проводили око бреновања Успех овога средства које је под именом

„ONDULATRICE“

пуштено у промет, лежи у том, да оно локне од косе не коврца тако неприродно као што је случај код бреновања него као што се на овој слици види, косу лепо, глатко и природно локне увија. Средство је лечнички испитано, и потпуно нешкодљиво. Даје се употребити и код фарбане косе. Небројена висма у којима се изриче признање.

Цена је малој флашици 3 круне 1386 1-3
 а великој флашици 5 круна.

Поруџбине се оправљају уз доплату (Nachnahme).

Аустро-Угарско генерално стовариште

VANICSEK GYULA, Damenfriseur
 Budapest, IX. Soroksarergasse 16.

ПАРНА СЕЧА и цепање дрва.

Под јерменским насипом, на дрвари фирме Фолфа и Трослера ради погодности п. н. грађанства, удешена је парна сеча и цепање дрва где се по најфганијој цени дрва за гориво секу и цепају на парчал. 1386 1-8.

ПОЗИВ.

Овим се позивају сви уписници деопштина Српске Привредне Банке у Руми на

главну скупштину

ради конституисања, која ће се одржати у недељу 15. (28.) о. г. у 10 сати пре подне у просторијама заводским главна улица бр. 155.

Дневни ред:

1. Избор привременог председника и перовође.
2. Претрес друштвених правила.
3. Одлука о конституисању друштва.
4. Избор управног и надзорног одбора.
5. Давање разрешнице оснивачима.
6. Евентуални предлози.

У Руми, 28. септ. (8. окт.) 1906.

Оснивачки одбор:

Отеван Петровић, Дмитрије Т. Јаковљевић, Гавра Путник, Др. Ђорђе Красојевић, Др. Бранко Илић, Др. Жарко Миладиновић, Миша Ђорђевић, Данило Удицки, Светозар М. Спаић, Душан Ловренски. 1387 1-3

Не треба читати

само, већ се мора пробати свуда признати медицински

сапун од љиљановог млека
 са знаком **Steckenpferd**
 од Бергман-а и комп. **Teschen а/Е.**

пре тога звани Бергманов сапун од љиљановог млека (марка 2 рудар), да би се од сунчаних пега ослобођено и бело лице, као и нежна боја у лицу могла постићи.

Добија се комад по 80 пот. код **Оскара Еслајна,**
 736 13-30 дрогерија у Новом Саду.

ЗУВНИ ЛЕЧНИК — СПЕЦИЈАЛИСТА

Др. ЛЕВИ.

Бративши се са свог пута; на ком сам провео пола године ради студије

на берлинској краљ. клиници за зубе где сам научно најмодернији

рад са златом и порцуланом

преузеле сам свој атаље електрично. Ординирам дневно, од јутра до вечера, а пошто имадем довољно асистенте помоћи, може се посао странцима још истога дана обавати.

Вршим без болове операцију зуба.

Умерене цене.

Др. Леви.

зубни лечник — специјалиста
 поред Хотел Мајера

1844 1-

БАНКАРСКА И МЕЂАЧКА РАДЊА
Мирослава Спаића
 У МИТРОВИЦИ (Сремској)
 продаје
ЛОЗОВЕ

Санаторијум краљице Јелисавете
 са главним згодитком од

30.000 круна

и споредним мањим згодитцима
 ВУЧЕЊЕ ВЕЋ 1. НОВЕМБРА О. Г.
 уз месечне отплате на оброчни лист. — Месечна
 уплата само **К 240**
 КУПУЈЕ: Акције Српске Банке, сваковрсне ло-
 зове, државне хартије, златан и сребрни новац, д о
 ларе, дукате, све по најкулантијој цени.
 Прегледе извлачења лозова уз награду од 4 фи-
 лира по лозу.

ПРОДАЈЕ 1263 3-5

нове велике и маје дукате.

500 Круна плаћа ономе, кога заболел зуб или
 коме смрди из устју након трајне
 употребе Вартилдине воде за зубе. Цијена је
 бочица 70 филира (поштарина посебно 96 фил.)
Ed. Bartilla-Winkler
 Wien, 19./I. Sommergasse 1.
 Добива се у свима лекарицама.

У Новом Саду код В. К. Грозингера
 Фрање Јосифа трг.

захтевајте свагда, изрично Вартилдину воду за зуб. При-
 јаве о потворењу награђујем.
 У мјеста гдје се ова не може да добије, шаљем 7 бочица
 за К 5-20 присто од поштарине. 168 16-

УГАЉ!
 ПРИМА ПРАЈСКИ САЛОН УГАЉ,
 Шалготарјанер и Врднички угаљ,
 као и КОКС
 имадемо увек на стоваришту,
 по најјефтинијој дневној цени.
 Уједно препоручујемо наше богато
 снабдевано стовариште
планинских горетни дрва
 у најбољој каквоћи.
Браћа Шварц,
 Нови Сад
 1228 4-12
 рибња пијаца број 12.

Пушницима у В. Пешту препоручује се

ЈОСИФА МАЈЕРА
 хотел првог реда
 КОД
Краљице Јелисавете
 (Erzsébet szállodá)
 најјефтинија кућа за породице у средини
 вароши универзитетске улица бр. 5
 У најближој близини паробродске ста-
 нице. — Електрична веза на све стране.
 Телефон. — Електрично осветљење. —
 Ново, реномиран хотел — Купатило. —
 Потпун пансион за 4 круне
 Цене за собе од 1-60 па на више заједно
 с послугом и електричним осветљењем
 У случају дужег бављења значајни по-
 пуст у ценама. — Кафана и трапезарија
 јесу од најмилији у престоници. — Нај
 пажљивија услуга редак мир и ред. — У
 близини хотела налази се универза, срп-
 ска црква и школа, текелијанум и српска
 кафана. 1236 3-

Будимпешта.

ЖЕНСКЕ доње сукње
 практичан тонал штоф
 са модерном у боји портуром
 1/2 тудета 4 фор.
 з тв рене карир не 4 фор. и 50 нч.
 на пруге 1/2 тудета 4 фор. и 75 нч.
 франко сваку пошт станицу добија се код
Jakob Brady Ingrowits (Möhren). Ко год
 поручи 1/2 тудета на пробу, увериће се
 о вредној јефтинићи, које ће му дати по-
 вода да поново поручи 1296 8-4

А М Е Р И К А
 ИЗ ХАВРА ПОЛАЗИ СВАКЕ СУБОТЕ
 ПУТНИЧКЕ КАРТЕ КРОЗ
француску пругу
 Добро и брзо отпрмање. — Изврсна
 опскрба са вином и ликером. Путне
 карте за све штације американских
 железница по оригиналној цени.
 Блажа извешћа даје бадава и франко
 1104 **Französische Linie** 8-13
 Wien, IV., Weyringergasse 8.

ВИШИ ЧИНОВНИК

једног новчаног завода, жели про-
 менути своје садање место, Распо-
 лаже са најбољим препорукама и са
 знатнијом јамчевином. — Упите од-
 носно понуде ваља упутити адми-
 нистрацији овог листа под знаком
 „1051“.
 1822 6-6

КО ПАТИ ОД КОСТОВОЉЕ, РЕУМАТИЗМА
 бола у куковима,
 нека купи једну флашицу
Дра Флеша Јихт-флуид
 који кост бољу, реуматизам, руку, ногу, леђа
 — и болове у крстима, изнемоглост у рукама
 и ногама, као и отоке сигурно лечи. Дејство
 се осећа кроз најкраће време. Добија се у Dr.
 E. M. Fleisch' „Ma-guar Korona“ — Apotheke
 Gubg, Baross ut 24.
 Флашица од 1 1/2 деци кр 2. За дужу упо-
 требу породична флаша кр. 5. Кад се поручи
 3 мање или 2 веће породичне флаше, шаље
 се уз плаћену поштарину пакет! 1269 3-36

Kaiser-Borax
 За свагдању употребу у води за прање.
 Кемично чист КАЈЗЕР-БОРАКС је најприродније и најздравије СРЕДСТВО ЗА УЛЕП-
 ШАВАЊЕ КОЖЕ, чини кожом м, лечи рапаву и нечисту кожу и чини је нежном бeldom. О-
 сведочено средство за негу УСТА и ЗУБА као и за медацанску употребу. Треба бити при купо-
 вању обаврив. Само прави у црвеним картонима по 15, 30 и 70 потура са опширним упутством.
 Никад се не добија отворено! —
 ЈЕДИНИ ПРОИЗВАЂАЧ ЗА АУСТРО-УГАРСКУ: **Gotlieb Voith, Wien III. 1.**

VENUS-CREME
 bestes unschädlichstes Schönheitsmittel
 zur Pflege des Gesichtes und der Hände.
 JOS. HONDL'S bereitet in:
APOTHEKE „HEIL. PETRUS“
 RUMA

ВЕНУС КРЕМ
 НАЈБОЉЕ И САСВИМ НЕШКОДЉИВО
 СРЕДСТВО ЗА НЕГУ ЛИЦА И РУКУ
 ПРИРЕЂУЈЕ.
 JOS. HONDL'S АПОТЕКА КОД С. ПЕТРА
 у РУМИ

Кроз низ година многострано опробано средство, које чисти кожу и
 улепшава лице, отклања после кратке употребе, ране и сваковрсне болести на
 кожи, као: сунчане пеге, флеке јетреваче, лишајева, дрвенило са лица и носа,
 бледоћу и груб изглед лица, митесере, боре буљице и друге нечистоће са лица;
 штити лице од јаких сунчаних зрака и ветра. „Венус крем“ са „Венус сапуном“
 ако употребе и старије женске даје нежност лицу и подмлађује га. Пошто крем
 није мастан може се ји на дану употребити
 Прави само са горњим жигом ужеженим на теглици.
Венус-пудер 1. кутија К. 2. Венус-крем 1 теглица 1 К. 20 п.
Венус-сапун за тоалету 1 ком. 80 пот.
 Венусов пудер је потпуно нешкодљив за употребу по дану и ноћи.
 Пудера има: жут, реза и бело.

Purgantes-пастиле (ЗА ЧИШЋЕЊЕ).
 Изврсно, и сигурног дејства јефтино средство за чистење,
 и код застарелог затвора столице. Пастиле су пријатног куска и
 с тога их радо узимају како деца и одрасли исто тако и они који
 су осетљиви. Осим тога се те пастиле услед нешкодљивости стално
 могу употребљавати.
 Кутија са 25 пастила стаје 1. круна.
 Добија се код **Jos. Hondl's Apotheke** zum
 „heil. Petrus“
 1 in Ruma. 338 15-

Бечка филијала
 Прима улоге на књижице 4%
 Мењачница, примање берзанских налога, зајмови
 на вредносне папире, есконтирање меница. Став-
 љање у курс и ван курса — вредносне папире.
 Осигурање противу губитака на курсу
 167 33-52

ЖИВНОСТЕНСКА БАНКА
 Wien, I., Herrngasse Nr. 12.

Уплаћен акцијски капитал К 25.000.000
 Резервни и осигуравајући
 фондови преко . . . К 9.000.000
ЦЕНТРАЛНИ ЗАВОД Основан
 у ПРАГУ 1868. ГОД.
 Филијале у Врну, Пазову, Будвајцу, Парду-
 бици, Табору, Иглави, Морав Острву и
 Бравову.

ПРОТИВ ЗНОЈЕЊА РУКУ И НОГУ

употребљавајте дра Антона Блауа МАСТ
ПРОТИВ ЗНОЈЕЊА (Schweissalbe) До
бија се у апотеци „код Орла“, Нови Сад,
темеринска улица. 720 18 25

● РУКОТВОРНИЦА ОРУЖЈА ●

и пушкарски велики завод ЈАДИСЛАВА ШВЕСТКА

Праг, (Чешка), Вацлавски трг бр. 53.
препоручује своје гласовите, одличне
ЛАНКАСТЕРКЕ, које се вдикују изван
редним пуцњем као и необичном дуго-
трајношћу. Званично одобрен специјали-
тет цеви са ознаком: Велефини
армадски челик

ВЕЛИКИ ИЗБОР

● револвера и флорберта. ●

„Једна фирма која је издала преко 100
страма челик, српско-хрватки цијеник, ти
скан и латинцом и ћирилицом Цијеник
паљем, када ми се пошаље 80 филира у
поштанским листовима биљегима и када
ми се јави занимање. Захтевајте цијеник
у властитом пробитку!“

Цене умерене.

973 11-20

НЕКОЛИКО РЕЧИ О ТАЈНИМ БОЛЕСТИМА.

Жалосно је — али права је истина, да у данашњем добу
за чудо врло много има такви људи, којима је крв и телесни
сокови покварени, и који су ради своје младишке лакоми-
слености и хрђаве навике своју живчану систему и душевну
јакост уништили. Сад је најпрече време, да ово грозно
стање престане. Неко мора бити, који ће младиће о
спољном животу добровољно, искрено и темељно поучити,
неког мора бити, коме могу људи своје тајне болести сло-
бодно, без устезања и са поверењем приобити. Али није до
ста, ове болести ма коме испричати, већ се мора таким са-
весном специјалисти лечнику обратити, који о спољном жи-
воту може савете дати, те на евентуално већ постојећим
болестима помоћи, онда ће нестати тих тајних болести.

Таког узвишеног позива и за то је опште познати завод
др. Палоца, бившег болничког лечника, специјали-
сте Budapest VII. Kerepesi út 10., где уз највећу тајну
може свако (како мушки, тако и женске) добити равноте-
ње о спољном животу, где се крв и телесни сокови болесни-
ка очисте, живци ојачају, цела се система опрости од бо-
лести, и душевни болови нестану. Овај је завод услед до-
сада чињеног и на толико хиљада болесника са успехом
изведеног начина лечења у целој монархији једини.
Без сметања дневног рада, са сигурним успехом, темељито
и брзо лечи већ од толико година др. Палоци са њего-
вим специјалним начином лечења и у најзанемаренијим
случајевима сифилитичне раке болести цеви за мокрење, бе-
шике, живаца и кичме, последице сифилиса, цурење семена,
ослабљену људску снагу (импотенција), влатну жилу, боле-
сти крви, болести коже, те све болести женске. За женске
посебна чекаоница и посебан улаз. Ако ко ма на кога
равнога особно не може доћи, драговољно му седаје на писмо
оширан, дискретан одговор (и писму треба само биљег за
одговор приклопити). Након докончаног лечења писма се
спале или на вахтевраћају се. Завод се брине и о специ-
јалним лековима. Прима се дневно од 9 сати до подне, до 6
сати по подне (недељом до 12 сати у подне.)
Наслов: Др. Палоц бивши болнички лечник, спе-
цијалиста Budapest Kerepesi út 10. 474 23-

Најбоље врете плава камена, фарбе за жито

(Duru-Samenbelze)

Најфинија зејтина, пиринца, јеф-
тине кафе, ситна и крупна
грожђа, бираних бадема и
лешњика.

Минхенско шпатен пиво
у флашама.

Највећи избор мине-
ралне свеже воде.

Разне сорти си-
рева. Фриш-
ких сарди-
на и дру-
гих раз-
них
риба.

Разна
калифор-
нијска воћа
праве мана-
стирске шљивовице

Грчка лековита
вина:

Mavrodaphne, Curo,
Ahaier, Malvasier.

Сваки дан свежа путера за
теј, са спахилука надвојводе
Албрехта.

Најбоље врете вина бела и црна у
боцама по ванредно јефтиној цени.

ПОД СВОЈИМ НАЗВОРОМ, ТАЈНА ПОСЛУГА И
НАЈУМЕРЕНИЈА ЦЕНА.

ДЕЛИКАТЕСА И ШПИЦЕРАЈА ТРГОВИНА
Ј. СТЕФАНОВИЋА СИН, НОВИ САД
Основања 1866. Главна улица бр. 27.
Телефон бр. 76.

ПОД СВОЈИМ НАЗВОРОМ, ТАЈНА ПОСЛУГА И
НАЈУМЕРЕНИЈА ЦЕНА.

ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ И ОДРЖАВАЊЕ ЖЕНСКЕ ЛЕПОТЕ

најбоље је средство свуда омиљена и светског гласа

КОРНЕЛИЈА ПОМАДА ЗА ЛИЦЕ

Ова помада је изврстно средство против пеге на лицу и рукама, митесера,
бубуљица и т. д., а уз то је нешкодљива и хемијски чиста.

ЦЕНА: малој тегли са упутством 1 круна
великој тегли са упутством 2 круне.

Корнелија сапун 1 комад 1 круна. Може се добити код произвођача:

Апотека код „Круне“ МИЛЕНЕ ЛЕСКОВЦА

у Ст. Врбасу (Ó Verbász. Bácska).

604 97-

Може се добити и у Новом Саду у дрогерији г. Оскара Клајна.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА

ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду
нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини,
као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са
круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи
и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме
се звона сачувају да не пукну.

975 7 52

Особито препоручујем

од мене израђена и много пута одликована

са отвореним одушцима провиђена звона

која су у горњем делу — као виолина са отвором у виду фигуре S провиђена и која имају
дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако
једно патентирано звоно од 327 килограма изједначаје са звуком других по старој системи
ливених звона од 461 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће;
звона или шоље за сатове од метала, прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа;

Илустровани ценовници и прорачун трошка бесплатно и франко.

На миленајској земаљ. изложби у Будимпешти 1895. награђена са великом миленајском медаљом

Основана 1870. године.

ПРИМА:

Улоге на књижице по
4%, „недељне улоге“
по уделу 50 потура
недељно са 4%.

Порезу на камату
плаћа сам завод.

511 88-

СРПСКА ЗАДРУГА

ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЉУ

У НОВОМ САДУ,

Ћурчијска улица број 6.

Основана 1870. године.

ИЗДАЈЕ:

Займове на менице, об-
везнице и на непо-
кретно имање под
најповољнијим
условима.